

Zpráva o činnosti za období 3/2008 – 2/2009

Výkonný výbor

Na výroční konferenci konané dne 13. března 2008 byl zvolen nový výkonný výbor na období 2008–2010 (dále jen VV) v tomto složení: PhDr. Ivo Brožek (UJEP), Mgr. Zdeňka Dohnálková (MU), Ing. Martin Fasura (VUT), PhDr. Iva Horová (AMU), PhDr. Marta Machytková (ČVUT), Mgr. Iva Prochásková (UPa), Mgr. Sylva Řehořová (ZčU), Mgr. Daniela Tkačíková (VŠB-TUO), Bc. Jarmila Trnčáková (UTB). VV na svém prvním jednání téhož dne zvolil předsednictvo v tomto složení: Mgr. Iva Prochásková – předsedkyně, Mgr. Daniela Tkačíková – místopředsedkyně, PhDr. Marta Machytková – jednatelka. Předsedkyně seznámila členy VV se svým návrhem koncepce činnosti AKVŠ na následující dvouleté období. Hlavní body byly následně formulovány do programového prohlášení VV zveřejněného na webových stránkách AKVŠ.¹

V uvedeném období se VV sešel k řízení a organizaci činnosti AKVŠ vyplývající ze stanov sdružení a z plánu činnosti na rok 2008 celkem šestkrát. Další pracovní komunikace probíhala prostřednictvím elektronické konference ASOCIACE. Informace z jednotlivých zasedání VV byly zveřejňovány na webových stránkách AKVŠ.²

VV během celého období pozorně sledoval vývoj přípravy nového programu MŠMT ČR pro zabezpečení dostupnosti a financování elektronických informačních zdrojů (INFOZ). Předsedkyně VV AKVŠ a předsedkyně komise pro elektronické informační zdroje se 1. 5. 2008 zúčastnily jednání se zástupci vydavatelství Elsevier ve Státní technické knihovně. 13. 6. 2008 se uskutečnila na MŠMT ČR schůzka s náměstkem pro vysoké školy prof. Růžičkou, které se zúčastnily předsedkyně a jednatelka. V té době již byly známy problémy s notifikací programu INFOZ Evropskou komisí a předsedkyně předložila jménem AKVŠ nabídku spolupráce na jejich řešení, která ale nebyla akceptována. Protože program nebyl ani do poloviny září vyhlášen, iniciovaly předsedkyně a jednatelka prostřednictvím zástupců svých vysokých škol na jednání předsednictva Rady vysokých škol interpelaci zástupce MŠMT ČR s ohledem na nutnost hledání náhradního řešení. Na podnět RVŠ zahájilo MŠMT aktivity pro zajištění financování alespoň některých významných zdrojů náhradním způsobem od 1. 1. 2009.

VV se zabýval také statistickým zjišťováním ve vysokoškolských knihovnách, a to jak metodikou vyplňování stávajících výkazů pro ÚIV, tak nutnými změnami ve struktuře vykazovaných údajů do budoucna. K tomuto tématu byl také uspořádán 3. 11. 2008 v Plzni workshop, na který byli pozváni zástupci všech knihoven veřejných vysokých škol. Tímto tématem se bude VV zabývat i v roce 2009.

VV připravil příspěvek o AKVŠ a knihovnách vysokých škol do publikace *Libraries and librarianship in the Czech Republic*. Publikace je určena pro propagaci českých knihoven v zahraničí a vyjde v prvním pololetí roku 2009 jako součást aktivit k českému předsednictví EU. Byla vypracována souhrnná zpráva o vysokoškolských knihovnách a činnosti AKVŠ do *Bilanční a hodnotící zprávy o činnosti Rady vysokých škol za období leden 2006 až listopad 2008*.³

V souladu se Statutem Fondu zahraničních cest AKVŠ zorganizoval VV výběrové řízení na podporu realizace zahraničních cest knihovníků v roce 2008. Do výběrového řízení podali

¹ <http://www.akvs.cz/pdf/programove-prohlaseni-2008.pdf>

² <http://www.akvs.cz/vybor/jednani-vv.html>

³ <http://www.radavs.cz/clanek.php?c=894&oblast=15>

příhlášky dva uchazeči (z UP Olomouc a Univerzity Pardubice). Obě přihlášky splnily požadovaná kritéria a tyto studijní cesty byly z prostředků Fondu podpořeny. VV se následně zabýval možnými příčinami malého zájmu knihovníků o tuto možnost podpory zahraničních cest. Na základě jejich analýzy byly připravena změna Statutu Fondu zahraničních cest, která bude předložena výroční konferenci ke schválení.

V Ústřední knihovnické radě zastupuje AKVŠ předsedkyně VV, která do ní byla jmenována ministrem kultury Václavem Jehličkou v červnu místo odstoupivší PhDr. Ramajzlové. VV se zabýval připravovaným zákonem o povinných síťových publikacích a připomínky za AKVŠ byly předloženy v červenci Ministerstvu kultury ČR.

Na svém listopadovém jednání se VV zabýval podněty na změny stanov AKVŠ vznesenými na výroční konferenci 13. 3. 2008 zástupci TUL a VFU. Předsedkyně představila stanovisko výboru k otázkám změny stanov ve svém vystoupení na Bibliotheca academica v Plzni a vyzvala členskou základnu, aby zástupci jednotlivých členů podali případné náměty do 31. 12. 2008. Na jednání VV v lednu 2009 byly předloženy návrhy, tj. návrhy VV a návrhy jednotlivých vysokých škol (MU, VFU) projednány a zpracovány do materiálu *Návrh na změnu stanov AKVŠ ČR*, který byl rozeslán rektorům spolu s pozvánkou na výroční konferenci.

Mezinárodní spolupráce

Spolupráce se rozvíjela především v rámci evropského sdružení LIBER, jehož *organizačním členem s hlasovacím právem* je AKVŠ od roku 2007. 37. výroční konference LIBER (Istanbul, 1.–5. 7. 2008), která byla spojená s valnou hromadou, se zúčastnila místopředsedkyně VV Mgr. Daniela Tkačíková. Hlavními tématy konference byly aktivity knihoven spojené s budováním elektronických sbírek a s tím související technologické a autorskoprávní aspekty této činnosti, dále aktivity evropských odborných knihoven a EU v oblasti komunikace výsledků výzkumu a vývoje financovaného z veřejných zdrojů – budování otevřených institucionálních repozitářů na univerzitách – projekt DRIVER⁴, open access publikování a zpřístupnění vysokoškolských kvalifikačních prací – DART-Europe E-theses Portal (DEEP)⁵. Zajímavá byla rovněž sekce věnovaná statistickému sledování využívání elektronických informačních zdrojů (projekt COUNTER), jejíž součástí byla panelová diskuse za účasti zástupců dvou univerzit jako uživatelů a zástupce firmy Elsevier jako producenta. Další sekce byla věnovaná hodnocení knihoven (benchmarking). Valná hromada LIBER schválila předložené dokumenty a místo odstupujícího místopředsedy Petera Foxe (Cambridge University Library) byl nově do této funkce zvolen dr. Paul Ayriss (University College London Library).

Na podzim byla AKVŠ oslovena prezidentem Evropské kanceláře knihovnických, informačních a dokumentačních sdružení EBLIDA⁶ s nabídkou členství za zvýhodněných finančních podmínek. VV se jednomyslně vylovil pro členství AKVŠ od 1. 1. 2009.

V roce 2008 se uskutečnily další zahraniční cesty částečně financované z prostředků AKVŠ. RNDr. Ing. Milan Šorm, Ph.D., člen komise eVŠKP, se zúčastnil akce *First DRIVER Summit*, který se konal 15.–17. ledna 2008 v Göttingenu. Mgr. Pavla Rygelová, členka komise eVŠKP, se zúčastnila konference *Open Repositories 2008* ve dnech 1.–4. 4. 2008 v Southamptonu. Jednatelka VV PhDr. Marta Machytková se zúčastnila *14. semináře LIBER Architecture Group*, který se konal ve dnech 8.–10. 4. 2008 v Budapešti. Členka komise eVŠKP Ing. Radka Tichá se zúčastnila konference *11th International Symposium on*

⁴ <http://www.driver-repository.eu/>

⁵ <http://www.dart-europe.eu/basic-search.php>

⁶ <http://www.eblida.org/>

Electronic Theses and Dissertations v Aberdeenu, 4.–7. 6. 2008. Členka komise IVIG PhDr. Hana Landová se zúčastnila světového kongresu *World Library and Information Congress, 74th IFLA General Conference and Council*, který se konal ve dnech 10.–13. 8. 2008 v Québec City v Kanadě. Předsedkyně komise EIZ Ing. Barbora Katolická se zúčastnila akce *ICOLC 2008 : 10th European meeting* ve dnech 19. 10. až 22. 10. 2008 v Mnichově. Cestovní zprávy jsou zveřejněny na stránkách AKVŠ⁷.

Odborné akce

- VV uspořádal 3. 4. 2008 v Brně na VUT seminář **Akvizice ve vysokoškolských knihovnách**. Tématem semináře byla koncepce akvizice neperiodických dokumentů, koordinace v akvizici, praktické možnosti získávání dokumentů a hodnocení dodavatelů. Semináře se zúčastnilo 56 knihovnic a knihovníků a setkal se s velkým ohlasem.
- Pod záštitou VV AKVŠ se 24. 4. 2008 uskutečnilo v Ostravě na VŠB-TUO **1. setkání českých uživatelů systému DSpace**. Setkání bylo určeno především knihovníkům a IT pracovníkům, kteří již mají zkušenosti se systémem DSpace a s jeho implementací v českém prostředí. Dopolední blok příspěvků byl věnován instalacím DSpace na jednotlivých univerzitách, odpoledne bylo vyhrazeno pro diskusi o dalším směřování české komunity systému DSpace. Jedním z výsledků bylo rozhodnutí o registraci české domény DSpace⁸, která umožní zvýšit informovanost a koordinaci aktivit. Vlastníkem domény je AKVŠ.
- VV uspořádal 6. 5. 2008 v Praze na ČZU seminář **Ochrana osobních údajů v prostředí vysokoškolských knihoven IVIG 2007**, který byl věnován problematice rodných čísel a dalších osobních údajů v informačních systémech, jejich shromažďování, zveřejňování a zpřístupňování. Semináře se zúčastnilo 47 pracovníků vysokoškolských knihoven a seminář byl velmi kladně hodnocen.
- VV uspořádal 3. 11. 2008 v Plzni na ZČU workshop **Statistiky vysokoškolských knihoven** pro zvané zástupce ze všech veřejných vysokých škol. Zúčastnili se zástupci dvanácti knihoven.
- Výroční akce AKVŠ, konference **Bibliotheca academica (BA – CPVŠK 2008)** se konala ve dnech 4.–5. listopadu 2008 v Plzni. Spolupořadatelem byla ZČU. V úvodu vystoupil prorektor ZČU pro strategii a výzkum doc. Ing. František Ježek, CSc. s příspěvkem na téma *Reforma V a V v ČR*. Poté byli účastníci seznámeni s činností AKVŠ za uplynulý rok. Odborná část byla zaměřena na open access a institucionální repozitáře, novinkou letošního již patnáctého ročníku byly přednášky zahraničních odborníků. Druhý den byl věnován projektům FRVŠ v okruhu E úspěšně realizovaným v roce 2007 a prezentacím ze zahraničních cest uskutečněných v roce 2008 za finanční podpory Fondu zahraničních cest AKVŠ. V programu dále vystoupili také zástupci komerčních firem – sponzoři AKVŠ, kteří představili nové informační zdroje a služby. Další firmy prezentovaly své aktivity na stáncích v předzáří.

V Pardubicích, 16. 1. 2009

Zpracovala: Mgr. Iva Prochásková, předsedkyně výkonného výboru

⁷ <http://www.akvs.cz/vybor/cesty.html>

⁸ <http://www.dspace.cz/index.html>

Činnost odborných komisí

Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG)

V roce 2008 se do komise přihlásili další zájemci, ke konci roku 2008 má tedy 21 členů z 10 univerzit a 2 institucí. Mezi členy komise patří i 3 studenti ÚISK FF UK. Byly uspořádány 3 schůzky celé komise, 1 schůzka stálého pracovního týmu a 3 pracovní schůzky. Zápisy ze schůzek jsou zveřejněny na webové stránce komise.

Členové komise se v roce 2008 zaměřili na propagační aktivity, teoretickou a publikační činnost, spolupráci a vzdělávací činnost.

- Dokončili webové stránky a založili jejich anglickou verzi⁹.
- Dokončili *Koncepci informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice*¹⁰, která byla schválena jako doporučující dokument AKVŠ. Propagovali ji v elektronických konferencích a představili na konferenci *Biblioteca Academica 2008*¹¹.
- Napsali kapitolu Information literacy programmes in higher education in the Czech Republic: the path of theory and practice, která vyjde v knize Information literacy as the crossroad of education and information policies in Europe. Vydává EnIL¹².
- Pokračovali ve spolupráci se zahraničím při přípravě workshopu *Changing Requirements For Teaching And Learning For Professional Education*¹³, konaného v rámci mezinárodní konference *INFORUM 2008* a vedeného dr. Ralphem Cattsem.
- Účast Hany Landové na světovém kongresu *World Library and Information Congress, 74th IFLA General Conference and Council*¹⁴ v Québec City v Kanadě umožnila prezentovat práci komise IVIG a stav informačního vzdělávání na českých univerzitách¹⁵.
- Provedli průzkum stavu informačního vzdělávání na VŠ v ČR a výsledky prezentovali na semináři *IVIG 2008*¹⁶.
- Uspořádali 6. ročník semináře *IVIG 2008*¹⁷, který se soustředil především na téma *Plagiátorství a jak mu předcházet*. Seminář vytvořil prostor k diskusi s pedagogy a umožnil aktivní zapojení všech účastníků v pracovním odpolední. Počet účastníků byl 67.
- Tři členky komise se zúčastnily *TTT workshopů UNESCO*¹⁸ pro lektory informační gramotnosti. Jejich zkušenosti uplatní komise IVIG při plánování vzdělávacích akcí.

V Praze, 9. 1. 2008

Zpracovala: PhDr. Ludmila Tichá, předsedkyně komise

⁹ <http://knihovny.cvut.cz/ivig/e-index.html>

¹⁰ <http://knihovny.cvut.cz/ivig/koncepce.pdf>

¹¹ [http://www.ba-cpvs08.zcu.cz/prezentace/BA-Ticha.ppt#258,3,Koncepce informačního vzdělávání](http://www.ba-cpvs08.zcu.cz/prezentace/BA-Ticha.ppt#258,3,Koncepce%20informa%C4%8Dn%C3%ADho%20vzde%C4%8Dl%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD)

¹² <http://www.ceris.cnr.it/Basili/EnIL/index.html>

¹³ <http://www.inforum.cz/archiv/inforum2008/en/workshop/>

¹⁴ <http://www.ifla.org/IV/ifla74/index.htm>

¹⁵ <http://www.slideshare.net/sheilawebber/where-do-we-stand-information-literacy-european-report>

¹⁶ http://knihovny.cvut.cz/ivig/prezentace/belohoubkova_08.ppt

¹⁷ <http://knihovny.cvut.cz/ivig/ivig2008.html>

¹⁸ http://www.albertkb.nl/pageID_5366125.html

Odborná komise pro elektronické informační zdroje (EIZ)

Komise pro EIZ se v roce 2008 spolu s VV zaměřila na zajištění dostupnosti odborných elektronických informačních zdrojů na VŠ na období po skončení programu 1N, na přípravu a dojednávání licenčních podmínek u projektů připravovaných v rámci navazujícího programu INFOZ. Pozornost byla věnována zajištění kontinuity přístupu k základním multioborovým informačním zdrojům, zajištění nákupu licencí k základním oborovým informačním zdrojům a zabezpečení přístupu do stěžejních databází zajišťujících informace pro hodnocení výsledků vědy a výzkumu v ČR. Probíhala řada jednání s poskytovateli a vydavateli EIZ a s řešiteli projektů o vhodných finančních modelech a vyhovujících licenčních podmínkách.

Byl sledován vývoj a řešení projektu *Česká národní federace identit* z pohledu zajištění bezpečného vzdáleného přístupu k elektronickým informačním zdrojům. Se zástupci řešitelské organizace CESNET byla domluvena spolupráce při jednání s poskytovateli databází o jejich připojení k české národní federaci identit, byl domluven postup pro koordinaci a vytvoření podmínek pro připojení vysokých škol a byly ujasněny kroky pro zprovoznění vzdáleného přístupu k EIZ prostřednictvím federace identit. Byla zahájena příprava odborného semináře k této problematice.

Zástupce komise se zúčastnil 10. evropského setkání knihovnických konsorcií ICOLC v Mnichově, kde byla prezentována a diskutována aktuální celosvětová problematika v oblasti elektronických informačních zdrojů. Podrobná zpráva je dostupná na webu AKVŠ.

V roce 2008 pracovalo v komisi 20 zástupců z 20 vysokých škol. Byla navržena reorganizace komise EIZ do menších pracovních týmů v souvislosti s řešením nových témat.

Předsedkyně komise EIZ oznámila ukončení své činnosti ve funkci předsedkyně k 31. 12. 2008.

V Plzni, 7. ledna 2009

Zpracovala: Ing. Barbora Katolická, předsedkyně komise

Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských prací (eVŠKP)

Na začátku roku 2009 měla Komise eVŠKP 32 členů z 20 vysokých škol a jedné instituce. V roce 2008 byly uspořádány dvě schůzky, jedno třídenní pracovní soustředění a jedna schůzka pracovního týmu. Zápisy ze schůzek jsou zveřejňovány na stránkách AKVŠ¹⁹ a na stránkách komise www.evskp.cz.

PhDr. Iva Horová v dubnu 2008 ukončila svoji činnost předsedkyně komise v souvislosti se zvolením do výkonného výboru AKVŠ, novým předsedou komise se stal Ing. Jan Mach.

Zástupci komise připravili s řešiteli z Masarykovy univerzity v Brně centralizovaný rozvojový projekt *Národní registr VŠKP a systém na odhalování plagiát*, kterého se zúčastnilo 17 vysokých škol. Komise spolupracovala na projektu jako konzultační orgán, jehož doporučením se zúčastněné školy zavázaly řídit. Komise vydala tři standardy²⁰ (pro popis eVŠKP, fyzických osob a právnických osob), které byly řešiteli projektu implementovány pro import metadat protokolem OAI-PMH z lokálních repozitářů.

Komise sledovala vývoj projektů souvisejících se zveřejňováním VŠKP, kromě projektu Národního registru VŠKP především projekt STK v Praze *Digitální knihovna pro šedou literaturu - funkční model a pilotní realizace*. K návrhu zákona o povinných síťových

¹⁹ <http://www.akvs.cz/komise/jednani-evskp.html>

²⁰ <http://www.evskp.cz/standardy>

publikacích vypracovala pro VV AKVŠ stanovisko a zpracovala výsledky průzkumu aktuálního stavu zpřístupňování eVŠKP v ČR za rok 2007. Na stránkách komise byla průběžně aktualizována evidence lokálních registrů eVŠKP v ČR.

Výsledky činnosti komise byly prezentovány na 3. ročníku semináře *Systémy pro zpřístupňování VŠKP*²¹, následovaném *Seminářem ke zpřístupňování šedé literatury*. Oba semináře komise spolupořádala. Kromě toho se zástupci komise zúčastnili konferencí *ETD 2008* v Aberdeenu, *Open repositories* v Southamptonu a studijního pobytu na University College of Borås.

V Praze, 9. ledna 2009

Zpracoval: Ing. Jan Mach, předseda komise

²¹ sborník na <http://www.evskp.cz/seminar/2008>